

Versie: 27 juni 2021

N.V. Rotterdamsche Tramweg Maatschappij

© Allan Kleiweg

Tijd.art. Aandelen RTM in het geding

Wie in de geschiedenis van de RTM duikt, komt soms onverwachte zaken tegen. Zo ook onderstaande berichten over de stiekeme aankoop van RTM-aandelen door de gemeente Rotterdam. De artikelen zijn van onbekende redacteuren, en zijn voor uw leesgemak hier integraal overgenomen uit verschillende tijdschriften uit de periode maandag 5 t/m 8 december 1960 . Inclusief tussenkoppen, volzinnen en enkele eventuele schrijf-, stijl-, tik- of zetfouten.

Aandelen RTM in het geding

(Van een onzer verslaggevers)

De Rotterdamsche Bank heeft aangekondigd, dat er op korte termijn een bericht zal worden gepubliceerd, waarin zij namens committenten zal aanbieden de aandelen Rotterdamsche Tramweg Mij over te nemen tegen een koers van 500 percent.

Al lang zijn onderhandelingen gaande om de tramtreinen van de RTM uit Rotterdams zuidelijke stadswijken te laten verdwijnen.

Er is reden om aan te nemen, dat een versnelde ontwikkeling gaande is. Het zou niet uitgesloten zijn, dat binnen afzienbare tijd inderdaad de beslissing valt, dat de RTM-trams Rotterdam-Zuid verlaten.

(Bovenstaand artikel is uit: 'Het Vrije Volk' van maandag 5 december 1960 .)

- / -

Het artikel gaat hieronder verder ...

ROTTERDAMSCHER TRAM

Veel consternatie bij bestuur over bod op aandelen

AANBOD AFKOMSTIG VAN GEMEENTE ROTTERDAM

(Van onze correspondent)

Rotterdam, 6 december. De mededeling van de Rotterdamsche Bank, dat op korte termijn committenten een bod op de aandelen van de N.V. Rotterdamsche Tramwegmaatschappij zal worden gedaan van f 5000 per stuk heeft in kringen van het bestuur der vennootschap zeer veel opzien gebaard.

Weliswaar liepen er gedurende de laatste tijd geruchten over een dergelijk aanbieding die uiteraard ook het bestuur hebben bereikt, doch redenen om er geloof aan te hechten had men niet. Noch de directie, noch de commissarissen van de R.T.M. wisten vanmorgen in wiens opdracht de Rotterdamsche Bank het verrassende aanbod heeft gedaan.

Wij hebben daarom in kringen van het gemeentebestuur te Rotterdam geïnformeerd of men daar inderdaad voornemens is om te trachten het pakket aandelen van de R.T.M. te verwerven. Men deelde ons uit alleszins betrouwbare bron mede, dat dit inderdaad het geval is.

Hoogst onaangename St. Nicolaassurprise

De gemeente Rotterdam wil dus de R.T.M. in handen zien te krijgen. Men zeide ons ook van oordeel te zijn, dat de ontwikkeling van het Botlek- en Europoortgebied een investering van een bedrag groot f 5 miljoen, dat men voor de aandelen zal moeten betalen, indien er voor het aanbod belangstelling zal blijken te bestaan, alleszins is verantwoord, aangezien de gemeente Rotterdam daardoor de verbindingen met een deel der omliggende gebieden volledig in handen zal krijgen, hetgeen bittere noodzaak is.

Door aankoop van alle aandelen zou de gemeente Rotterdam automatisch eigenaresse van de concessies worden, die het mogelijk maken spoor- en bootverbindingen met de omliggende gemeenten en eilanden te onderhouden.

Indien er voor het aanbod voldoende belangstelling zou blijken te bestaan zal men de gemeenteraad van Rotterdam voorstellen f 5 mln. voor deze transactie op tafel te leggen.

Voor de kort- en langlopende schulden van de R.T.M. zal de gemeente zich garant stellen.

Aangenomen kan worden, dat het college van b. en w. voor deze transactie vooraf overleg heeft gepleegd met de diverse fractievoorzitters en dat zij de zekerheid heeft, dat de gemeenteraad van Rotterdam zijn goedkeuring aan het voorstel zal verlenen.

In bestuurskringen van de R.T.M. beschouwt men deze zaak als een hoogst onaangename Sint Nicolaassurprise. Het bericht betreffende het aanbod van de Rotterdamsche Bank op de aandelen kwam als een bliksemstraal uit een lichtbewolkte hemel.

Wat hangt R.T.M. boven het hoofd ?

Ir. D. de Jongh, die gedelegeerd commissaris der N.V. is, is vanmorgen hoogst verbaasd over het bericht in allerijl naar Den Haag vertrokken om ten departemente te informeren wat de R.T.M. nu eigenlijk boven het hoofd hangt, aangezien het bestuur ten aanzien van de toekomst der R.T.M. thans volkomen in het duister tast. Men stelt in bestuurskringen thans de vraag wat de plannen van de gemeente zouden zijn ten aanzien van de verdere exploitatie der maatschappij indien zij eigenaresse van alle R.T.M.-aandelen zou worden.

De verbindingen met de eilanden zullen in ieder geval moeten blijven bestaan. Zal de gemeente deze voortaan gaan exploiteren ? Zal men de concessies die nog van zeer lange duur zijn, aan anderen overdragen, hetzij aan de spoorwegen, hetzij aan het Rijk of aan de provincie ? Het zijn vragen waarover men in bestuurskringen thans het hoofd breekt. Ook op vragen of de gemeente Rotterdam ook de 425 man personeel zal overnemen en of men de N.V. in haar huidige structuur zal laten bestaan zijn vragen waarop men niet direct een antwoord kan geven.

Tijdens de laatste gehouden jaarvergadering is er over 1001 onderwerpen van gedachten gewisseld, doch niet over een eventueel te verwachten bod op de aandelen.

Wel is het feit even ter sprake gekomen, dat er onderhandelingen liepen met het gemeentebestuur van Rotterdam over de bestaande verbindingen met een deel der gebieden rondom de stad. Redenen om van de resultaten van deze besprekingen grote verachtingen te hebben bestonden niet. De onderhandelingen met wethouder Schilthuis, die tijdens de besprekingen de gemeente Rotterdam vertegenwoordigde, verliepen traag, zo was de indruk die aandeelhouders kregen. Niemand verwachtte dat de zaak plotseling deze wending zou nemen.

Het bestuur van de RTM is van mening, dat men zeer weinig invloed zal kunnen uitoefenen op de resultaten op het aanbod van de Rotterdamsche Bank. Weliswaar beschikt men in kringen van het bestuur over een pakket aandelen, doch dat is niet groot genoeg om in deze een meerderheidspositie te kunnen innemen.

Het was het bestuur reeds geruime tijd bekend, dat bepaalde personen aandelen RTM opkochten. Een groep bezit thans een meerderheidspakket. De indruk is, dat men dit pakket heeft verworven louter uit speculatieve bedoelingen.

Intrinsieke waarde aanzienlijk lager dan beurskoers

In kringen van het bestuur is men van oordeel, dat de intrinsieke waarde van de aandelen R.T.M. aanzienlijk lager dient te worden getaxeerd dan de huidige beurskoers (de laatste gedane koers – 17 november – was 392 %). De president-commissaris der N.V., de heer Vrolijk, heeft hierop in de laatste jaarvergadering nog eens extra gewezen toen de opmerking werd gemaakt, dat het dividend aan de lage kant was (1.4 %), gezien

de beurskoers. Men meent dat volgens de cijfers van het jaarverslag de intrinsieke waarde der aandelen ca. 130 % bedraagt.

Er heerst op het ogenblik in kringen van het R.T.M.-bestuur een zware mineur stemming, hetgeen begrijpelijk is wanneer men weet, dat men van een door de oorlog volkomen gedesorganiseerd bedrijf een onderneming heeft gemaakt waarvan de toekomstige ontwikkeling met vertrouwen tegemoet kon worden gezien.

Vooraf gedurende de laatste jaren is het wagenpark aanzienlijk verbeterd. Er zijn ook enige nieuwe veerboten in de vaart gebracht. Een en ander was mede mogelijk doordat men het dividend tot een minimale hoogte heeft beperkt. Aandeelhouders namen met een laag dividend genoegen omdat men de basis van het bedrijf zoveel mogelijk versterkt wenste te zien.

(Bovenstaand artikel is uit: dagblad 'Algemeen Handelsblad' van dinsdag 6 december 1960 .)

- / -

Strubbelingen over vervoer

Gemeente Rotterdam neemt RTM over

(Van onze verslaggever)

ROTTERDAM, 6 dec. – De gemeente Rotterdam gaat het bedrijf overnemen van de N.V. Rotterdamsche Tramweg Maatschappij (RTM), die bus- en tramdiensten onderhoudt op de Zuidhollandse en Zeeuwse eilanden. Wanneer de gemeenteraad, waaraan het plan nog moet worden voorgelegd, ermee accoord gaat, zal een bod van 500 percent worden uitgebracht op alle uitstaande aandelen van de “RTM”. Deze heeft een geplaatst kapitaal van een miljoen gulden, zodat de onderneming een directe investering van vijf miljoen gulden eist.

BOD OP AANDELEN

Voordat zij met het bod accoord gingen, hebben de vier commissarissen van de RTM honderd percent zekerheid geëist, dat de directeur (dr H. van Zuylen) en het 415 man telende personeel van de RTM op minstens dezelfde condities kan blijven doorwerken. Die zekerheid is verkregen. Het bod van de gemeente wordt uitgebracht via de Rotterdamsche Bank. Voor elk aandeel van 1000 gulden wordt f 5000,- voor elk aandeel van 500 gulden wordt f 2500,- geboden. De laatste beurskoers voor de aandelen, die vandaag niet genoteerd mochten worden, was 385 percent.

De RTM onderhoudt bus-, veer- en tramdiensten op Voorne, Putten, Beijerland, Hoekse Waard, Rozenburg, IJselmonde, Goeree, Overflakkee en Schouwen-Duiveland. Zij verzorgt ook veel groepsvervoer van arbeiders. Voor tramdiensten op de eilanden bezit de RTM eeuwigdurende concessies; voor de vele busdiensten worden concessies voor tien jaar gegeven. Deze concessies hebben de laatste jaren geleid tot strubbelingen met de gemeente, die naar de Deltawerken, de groeiende bedrijfscomplexen van Botlek, Rozenburg en de steeds verderaf liggende woonkernen goedkope vervoersgelegenheid wilde scheppen, om de groei van het Europoortgebied niet te belemmeren.

Goedkoper

De RTM, een particuliere onderneming, doet het vervoer tegen tarieven, die voor een sluitende bedrijfsvoering moeten zorgen. De gemeente acht dit een rem op de groei van de Europoort en ziet het vervoer als een dienst aan de gemeenschap, zodat zij op een bepaalde nieuwe lijn half zo lage tarieven voorstelde als de RTM heft. Wanneer de RTM in handen van de gemeente Rotterdam komt, kan deze haar wensen doorvoeren.

Het is aan te nemen, dat de RTM als zelfstandige nv blijft bestaan, omdat zij de concessies houdt, en omdat Rotterdam niet zelf de diensten buiten haar gemeente mag verzorgen. De kans bestaat, dat voor deze diensten later overleg wordt gepleegd met de Nederlandse Spoorwegen. Voorlopig zal dit vervoer normaal worden voortgezet. Behalve de bezittingen (onder andere 57 bussen, tramstellen, 10 schepen, lijnen, wachthuizen, restauratiebedrijven, werkplaatsen enzovoort) neemt de gemeente ook de kort- en langlopende schulden van de RTM over. Het bedrijf van de RTM zal na de overneming beter aansluitend kunnen worden gemaakt op dat van de gemeentetram zelf, de RET.

(Bovenstaand artikel is uit: dagblad 'De Volkskrant' van dinsdag 6 december 1960 .)

- / -

Gemeente Rotterdam deed bod op R.T.M.

Het bod van 500 % op de aandelen Rotterdamsche Tramweg Maatschappij is afkomstig van de gemeente Rotterdam.

De directie en commissarissen van de RTM hebben over deze aangelegenheid een bespreking gehad met de directie van het Amsterdamse bijkantoor der Rotterdamsche Bank, waarin hun een aanbieding tot overneming van de aandelen is gedaan. De directie van de bank weigerde echter de opdrachtgever te noemen, waarop de commissarissen van de RTM hebben verklaard het aanbod niet in overweging te nemen.

(Bovenstaand artikel is uit: dagblad 'Trouw' van woensdag 7 december 1960 .)

BURGEMEESTER VAN WALSUM:

Bod op aandelen R.T.M. is afkomstig van de gemeente ROTTERDAM

Aanbod van een pakket verzekerde meerderheidsbelang

(Van onze Rotterdamse correspondent)

De burgemeester van Rotterdam mr. G.E. van Walsum heeft in de heden gehouden raadsvergadering een verklaring afgelegd met betrekking tot het aanbod dat de Rotterdamsche Bank aandeelhouders in de Rotterdamsche Tramweg Mij. heeft gedaan. De burgemeester verklaarde daartoe gemachtigd te zijn door het college van b. en w. In de pers is deze dagen, zo merkte hij op, het bericht verschenen, dat het kantoor Amsterdam van de Rotterdamsche Bank namens committenten heeft medegedeeld, dat eerdaags een bod zal worden uitgebracht op de aandelen R.T.M. tegen 500 %. Deze publikaties, zo zeide de burgemeester, heeft zoals te verwachten was nogal de aandacht getrokken. In het bijzonder, zeide hij, is men zich gaan afvragen namens welke instantie dit bod wel zou kunnen zijn gedaan. In dit verband wordt herhaaldelijk de naam van onze gemeente genoemd. Welnu, aldus mr. Van Walsum, er is thans geen reden meer om langer te verzwijgen, dat dit bod namens onze gemeente wordt uitgebracht.

Aanleiding tot het uitbrengen van dit bod is geweest, dat ons werd aangeboden een pakket aandelen van de R.T.M. dat ons een meerderheidsbelang in deze vennootschap verzekerde. Hierover moest op zeer korte termijn een beslissing worden genomen. Het college meende, zo vervolgde de burgemeester, dat het belang van de gemeente vorderde deze aandelen te kopen. Nog dezelfde dag heeft het college de fractie-voorzitters ingelicht en tevens medegedeeld, dat het de bedoeling was de overige aandeelhouders in de gelegenheid te stellen hun aandelen tegen dezelfde condities over te dragen.

Het behoeft wel geen betoog, zo zeide mr. Van Walsum, dat niet slechts snel moest worden gehandeld, maar dat een en ander zich in een strikt besloten sfeer moest afspelen al was het alleen maar om te voorkomen, dat de koers van de aandelen zal worden opgedreven. In een geval is dit, kan dan ook de gebruikelijke procedure niet worden gevolgd. Het college acht echter het belang van de gemeente zo apert bij deze transactie betrokken, dat het het volste vertrouwen heeft dat zowel door uw raad als door hoger bestuur zal worden goedgekeurd.

Omtrent hetgeen verder met de R.T.M. gaat gebeuren, zo betoogde mr. Van Walsum, valt op het ogenblik nog niets definitiefs te zeggen, omdat daarover nog overleg gepleegd moet worden. Het ligt echter vooralsnog in de bedoeling dat de R.T.M. blijft voortbestaan en dat haar bedrijf normaal wordt voortgezet. Er is voor het personeel van de onderneming noch voor de obligatiehouders en andere crediteuren enige zorg voor bezorgdheid, omdat de aandelen worden overgenomen met de bedoeling dat de verplichtingen van de maatschappij volledig worden nagekomen. Evenmin is reden tot

ongerustheid voor degenen die op de diensten van de R.T.M. zijn aangewezen, omdat het zeker niet de bedoeling is het publiek in een ongunstige positie te brengen.

Van de kant van de gemeente bezien is echter het grote voordeel van deze transactie dat een aantal vraagstukken die vooral voor de toekomst van Rotterdam en van het gebied rond de stad van belang zijn gemakkelijker en doeltreffender zullen kunnen worden opgelost dan dusver mogelijk bleek. In ieder geval kan de verzekering worden gegeven dat, zo besloot de spreker, dat wanneer er in de toekomst wijzigingen in de opzet van het bedrijf zouden komen, het zeker niet in het voornemen ligt het gehele bedrijf rechtstreeks door de gemeente Rotterdam te doen exploiteren.

Een en ander bevestigt dus hetgeen wij reeds eerder over deze zaak hebben gemeld (Red.).

(Bovenstaand artikel is uit: dagblad 'Algemeen Handelsblad' van donderdag 8 december 1960 .)

Beschouwing

- Het leiding geven aan de R.T.M. was geen sinecure. In de jaren '30, de crisisjaren, viel een belangrijk deel van de omzet weg en stegen de exploitatiekosten. In de jaren '40 trof de oorlog ook de R.T.M. hard. De bussenvloot werd gestolen, brandstoffen werden schaars en dus duur, het reizen werd verboden. Na de bevrijding was het bedrijf, net als bijna alle delen van de maatschappij, uitgewoond, verpauperd en met gebrek aan alles. In de jaren '50 sloeg de Watersnoodramp toe en dwong een nationaal gedragen wederopbouwvisie tot modernisering, waarvoor bij de RTM de middelen ontbraken.

- De RTM beschikte over alle benodigde officiële concessies en vergunningen, maar dat belette allerlei overheden en andere partijen niet om het bestaan van de RTM keer op keer ter discussie te stellen. Er ontstonden initiatieven voor alternatieve aanbieders van vervoer, waar soms gemeenteraden en andere plaatselijke groepen hun steun voor uitspraken. Je zou kunnen stellen dat er meerdere samenzweringen waren, zowel heimelijk als in het openbaar, waar de RTM zich tegen moest verzetten.

- De gemeente Rotterdam had veel belang bij goede regionale verbindingen en kon weinig afdoen aan de prestaties van de RTM, maar Rotterdam verafschuwde het 'ouderwetse' streektrammetje. De provincie Zuid-Holland had de RTM rond 1900 stevig ondersteunt met renteloze leningen en was feitelijk de OV-opdrachtgever op de achtergrond. Tal van gemeenten in het vervoersgebied droomden van grote financiële injecties die grote verbeteringen zouden brengen, maar het rijk en de provinciale overheden zagen daar geen noodzaak toe. Dus bleef alles lange tijd grotendeels zoals het was.

- In december 1960 leek de gemeente Rotterdam haar kans te grijpen door plotseling de aandelen van de RTM op te kopen. Zou Rotterdam de RTM dwingen te fuseren met het gemeentelijk OV-bedrijf RET? Zou Rotterdam de RTM-tramlijnen versneld opheffen? Zou het RTM-trambedrijf ingrijpend gemoderniseerd worden (omsporing naar dubbelsporig normaalspoor, elektrificatie en doortrekking van de tramlijnen naar Rotterdam Centraal)? Na

enige tijd bleek dat de gemeente Rotterdam zich voor het karretje van de Nederlandse Spoorwegen had laten spannen, en geen echte eigen toekomstplannen had voor de RTM.

- De vijandige aandelenaankoop, die men als ook als 'staatsgreep' kan omschrijven, zal de directie van de RTM eerst ongetwijfeld slapeloze nachten hebben bezorgd. De autonomie van het bedrijf leek te zijn gesneuveld en de machtsverhoudingen lagen formeel gezien, ineens heel anders. De RTM beschikte nog maar over één ijzeren troef; de scherpe geest van haar directeur, dr. H.J. van Zuijlen. Deze kende zijn bedrijf van haver tot gort, kende alle zwakheden maar zag als geen ander ook de potentie voor gunstige ontwikkelingen. Wie moest onderhandelen met de RTM-directie had een geduchte tegenstander in Van Zuylen, die zich nooit liet afschepen met een voor zijn bedrijf ongunstige beslissing. Het onverwachte resultaat van de achterbakse aandelenaankoop was dat de gemeente Rotterdam toch geen grip kreeg op de RTM en dat alle bedrijfsactiviteiten vrijwel ongewijzigd werden voortgezet, terwijl Rotterdam wel verantwoordelijkheid ging dragen voor de weinig rooskleurige financiële balans. Van Zuijlen heeft de nieuwe situatie in zijn voordeel weten te draaien.

In het RTM-hoofdkantoor, links, zal men onaangenaam verrast zijn geweest toen bleek dat de RTM-aandelen heimelijk door de gemeente Rotterdam werden overgenomen, Motorwagen 1807 'Schoolekster' met tram langs het perronspoor en stoomloc 8 met tram op het spoor 'onder de (verdwenen) bomen'. Het spoor waar de fotograaf op staat, is van het NS-boterlijntje naar de margarinefabriek aan de Nassaukade.

Het artikel gaat hieronder verder ...

*Burgemeester Gerard van Walsum
van Rotterdam, 26 december 1962 .*

Bronnen:

- Bron artikel 'Aandelen RTM in het geding': Delpher, dagblad 'Het Vrije Volk' van 5 december 1960, bladzijde 1. Auteur onbekend. Link naar originele publicatie: <https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:010949340:mpeg21:p001> .
- Bron artikel 'Veel consternatie bij bestuur': Delpher, dagblad 'Algemeen Handelsblad' van 6 december 1960, bladzijde 9. Auteur onbekend. Link naar originele publicatie: <https://resolver.kb.nl/resolve?urn=KBNRC01:000036391:mpeg21:p009> .
- Bron artikel 'Gem. Rotterdam neemt RTM over': Delpher, dagblad 'De Volkskrant' van 6 december 1960, bladzijde 4. Auteur onbekend. Link naar originele publicatie: <https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ABCDDD:010877916:mpeg21:p004> .
- Bron artikel 'Gem. Rotterdam deed bod': Delpher, dagblad 'Trouw' van 7 december 1960, bladzijde 9. Auteur onbekend. Link naar originele publicatie: <https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ABCDDD:010817550:mpeg21:p009> .
- Bron artikel 'Bod op aandelen afkomstig van gemeente': Delpher, dagblad 'Algemeen Handelsblad' van 8 december 1960, bladzijde 13. Auteur onbekend. Link naar originele publicatie: <https://resolver.kb.nl/resolve?urn=KBNRC01:000036393:mpeg21:p013> .
- Afbeelding 73c.1: Rosestraat - Fotograaf onbekend. Bron: www.serc.nl .
- Afbeelding 73c.2: Van Walsum - Fotograaf: Eric Koch, Anefo. Coll. Nationaal Archief. Bron: Wikipedia .